

2025

Spotkania fokusowe z przedstawicielami różnych grup społecznych w Gminie Podgórzyn

Raport

Opracowanie:

PSW Jakub Pyrzanowski

Podgórzyn 2025

Wprowadzenie

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Podgórzyn przeprowadzono cykl badań jakościowych w formie spotkań fokusowych z przedstawicielami różnych grup społecznych i zawodowych. Spotkania odbyły się w Urzędzie Gminy Podgórzyn w dniach 1-2 października 2025 roku. Celem badań było pogłębione rozpoznanie opinii, potrzeb oraz oczekiwań mieszkańców w zakresie rozwoju gminy, identyfikacja jej mocnych stron, barier i wyzwań, a także określenie kierunków działań odpowiadających lokalnym realiom i aspiracjom społeczności.

Badania fokusowe stanowiły uzupełnienie analizy danych ilościowych, umożliwiając zebranie informacji odnoszących się do subiektywnych ocen, doświadczeń i postrzegania gminy przez jej mieszkańców oraz lokalnych liderów. Uczestnicy spotkań dzielili się spostrzeżeniami dotyczącymi jakości życia, funkcjonowania samorządu, atrakcyjności turystycznej, stanu infrastruktury oraz wizerunku gminy w regionie.

Łącznie zrealizowano sześć spotkań fokusowych, obejmujących:

- młodzież,
- przedsiębiorców z branży turystycznej,
- przedsiębiorców niezwiązanych z turystyką,
- liderów społecznych i aktywnych mieszkańców,
- seniorów,
- radnych gminnych.

Każde ze spotkań odbywało się według zbliżonego schematu obejmującego: wprowadzenie przez Wójta Gminy, przedstawienie celu spotkania przez prowadzącego, autoprezentację uczestników, a następnie część merytoryczną, w ramach której omawiano konkurencyjne cechy gminy, bariery rozwojowe, opinie o jej postrzeganiu w regionie oraz miejsca i inicjatywy istotne dla lokalnej tożsamości. Spotkania miały charakter moderowanej dyskusji grupowej, umożliwiającej swobodną wymianę poglądów oraz konfrontację różnych punktów widzenia.

Zebrane wnioski pozwoliły na zidentyfikowanie zarówno czynników sprzyjających rozwojowi Gminy Podgórzyn, jak i obszarów wymagających interwencji i poprawy. Stanowią one cenne źródło wiedzy, które posłużyło do opracowania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz do sformułowania założeń strategicznych w dalszych etapach prac planistycznych.

W badaniu fokusowym zorganizowanym dla uczniów i uczennic klas VII–VIII oraz absolwentów szkół podstawowych z terenu Gminy Podgórzyn wzięła udział młodzież reprezentująca różne miejscowości gminy. Spotkanie zostało przeprowadzone w formule warsztatowej, w której – oprócz wymiany opinii – uczestnicy pracowali również z mapami, tablicami oraz krótkimi zadaniami refleksyjnymi. Dyskusja miała na celu poznanie, jak młodzi mieszkańcy postrzegają swoją gminę, co w niej cenią, co ich zdaniem wymaga poprawy, a także jakie działania sami by podjęli, gdyby mogli realnie wpływać na rozwój lokalny.

Już w pierwszych etapach rozmowy zwracano uwagę, że młodzież Gminy Podgórzyn ma **silne poczucie przywiązania do miejsca zamieszkania**. Wielokrotnie podkreślano walory przyrodnicze gminy – góry, lasy, stoki, liczne tereny spacerowe i widokowe. Przyroda stanowi dla młodych jeden z głównych powodów dumy i tożsamości lokalnej, a jednocześnie element, który – w ich przekonaniu – najmocniej wyróżnia gminę w oczach innych. W rozmowie prowadzonej wokół pytania o to, jak gminę mogą postrzegać osoby z zewnątrz, uczniowie i uczennice wskazywali właśnie na te aspekty: naturę, krajobrazy i spokój, a także bliskość Karpacza i terenów górskich. W praktyce oznacza to, że sami młodzi mieszkańcy postrzegają te elementy jako **najbardziej charakterystyczne i wartościowe cechy Podgórzyna**, które definiują jego tożsamość.

Młodzież ma świadomość, że potencjał przyrodniczy i krajobrazowy stanowi ważny zasób rozwojowy gminy, jednak w ich ocenie nie jest on w pełni wykorzystywany. Wskazywano, że brakuje infrastruktury, która pozwoliłaby mieszkańcom – zwłaszcza młodym – aktywniej z niego korzystać: dobrze utrzymanych ścieżek rowerowych i pieszych, miejsc odpoczynku z małą architekturą, ale także punktów spotkań, z których mogliby korzystać zarówno mieszkańcy, jak i turyści. W tym kontekście młodzież często odwoływała się do przykładów z sąsiednich miejscowości lub większych miast, gdzie tego typu przestrzenie integracyjne stanowią naturalny element lokalnej infrastruktury.

Wśród **miejsz uznawanych za ważne i lubiane** młodzi wymieniali przede wszystkim szkoły, boiska, orliki i place zabaw – miejsca, które łączą funkcje edukacyjne i społeczne. Szkoła, mimo że pełni formalnie funkcję instytucji edukacyjnej, jest dla nich również centrum lokalnego życia społecznego, miejscem wydarzeń, spotkań i wspólnych inicjatyw. Młodzi chętnie korzystaliby z infrastruktury szkolnej częściej, ale wymagałoby to dłuższego otwarcia szkół w godzinach pozalekcyjnych. Wymieniano także tereny leśne i górskie, które służą rekreacji, ale nie zawsze są w pełni dostępne lub odpowiednio przygotowane. Uczestnicy zauważali, że brak chodników i ścieżek rowerowych utrudnia bezpieczne poruszanie się po gminie i ogranicza możliwość aktywnego spędzania czasu.

W dyskusji o **wydarzeniach i aktywnościach pozytywnie postrzeganych przez młodych** pojawiały się konkretne przykłady – *Smaki Karkonoszy*, *Bieg Icemana*, festyny rodzinne, koncerty szkolne i gminne wydarzenia plenerowe. Dla młodzieży są to ważne elementy lokalnej wspólnoty, które budują poczucie dumy i identyfikacji z miejscem zamieszkania. Zwracano jednak uwagę, że brakuje wydarzeń skierowanych bezpośrednio do młodych ludzi – takich, które uwzględniałyby ich zainteresowania, nowoczesne formy aktywności (np. e-sport, działania artystyczne, inicjatywy ekologiczne) czy potrzeby integracji międzyszkolnej.

Wśród **najczęściej wymienianych problemów i braków** pojawiały się kwestie infrastrukturalne: słaby stan dróg i chodników, brak oświetlenia w wielu miejscowościach, niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych oraz brak połączeń komunikacji publicznej umożliwiających łatwy dojazd między miejscowościami gminy. Młodzi zwracali uwagę również na brak ogólnodostępnych, atrakcyjnych przestrzeni dla młodzieży – takich jak kawiarenki, świetlice, strefy sportowo-rekreacyjne czy tzw. *miejsca spotkań z ławkami*. Część wypowiedzi odnosiła się do potrzeby stworzenia lodowiska, parku z ławeczkami i wiatami, pumtracka lub innych miejsc sprzyjających aktywnemu i bezpiecznemu spędzaniu wolnego czasu. Braki w infrastrukturze społecznej, sportowej i usługach młodzież rekompensuje sobie korzystając z tego typu funkcji zlokalizowanych poza granicą gminy. Wymaga to jednak dojazdów, które utrudnia źle zorganizowana komunikacja publiczna. Młodzież z jednej strony zwracała uwagę na zbyt małą liczbę atrakcyjnych dla nich usług, z drugiej jednak podkreślała uciążliwość ruchu turystycznego w wysokim sezonie oraz podczas weekendów, wynikającą z przeinwestowania bazy noclegowej.

W trakcie warsztatów, w których uczestnicy zastanawiali się nad tym, **co sami mogą zrobić dla swojej gminy**, pojawiały się głosy świadczące o dużym poczuciu sprawczości i chęci zaangażowania. Młodzież deklaruwała gotowość do udziału w działaniach wolontariackich, pomocy przy organizacji wydarzeń i imprez, a także we wspólnych inicjatywach środowiskowych, takich jak sprzątanie okolicy czy sadzenie drzew. Uczestnicy zwracali uwagę, że często potrzebują jedynie przestrzeni i wsparcia dorosłych – nauczycieli, pedagogów, dyrekcji szkół czy władz gminy – aby ich pomysły mogły być realnie wdrażane. Wśród propozycji pojawił się także postulat utworzenia **Młodzieżowej Rady Gminy**, która mogłaby stanowić formalną płaszczyznę dialogu młodzieży z samorządem.

Podczas kreatywnej części spotkania, w której uczestnicy mieli odpowiedzieć na pytanie, co zrobiliby, gdyby to oni pełnili funkcję wójta, dominowały postulaty o charakterze praktycznym: **poprawa bezpieczeństwa (chodniki, przejścia dla pieszych, oświetlenie), remont dróg, rozwój infrastruktury sportowej (Bike Park, Single Truck lodowisko), lepsze warunki w szkołach i otwartość na pomysły młodzieży**. Część uczestników wskazywała także na potrzebę modernizacji urzędu gminy i stworzenia miejsca bardziej przyjaznego mieszkańcom. Wypowiedzi młodych często łączyły w sobie pragmatyczne obserwacje z emocjonalnym przywiązaniem do miejsca – pojawiały się refleksje o tym, że chcieliby, aby dzieci w ich gminie „chciały chodzić do szkoły, uczyć się kreatywnie, a nie tylko z książek”.

Wnioski z dyskusji pokazują, że młodzież Gminy Podgórzyn to grupa **świadoma lokalnych uwarunkowań, krytyczna wobec niedociągnięć, ale jednocześnie bardzo przywiązana do swojej małej ojczyzny**. Widzą oni gminę jako miejsce z ogromnym potencjałem wynikającym z jej przyrodniczego charakteru, lokalnych zasobów i położenia, jednak oczekują większej otwartości na ich głos, pomysły i energię społeczną. W ich oczach Podgórzyn może stać się gminą nowoczesną i przyjazną, jeśli uda się stworzyć warunki do aktywności młodych – zarówno poprzez rozwój infrastruktury, jak i budowanie kultury współodpowiedzialności.

Warto podkreślić, że młodzież postrzega siebie jako grupę, która może współtworzyć zmiany. Nie oczekują wyłącznie gotowych rozwiązań, ale możliwości uczestnictwa, współdecydowania i współpracy z dorosłymi. W tym sensie ich głosy stanowią ważny sygnał dla władz samorządowych i instytucji lokalnych: w gminie istnieje realny potencjał do rozwijania postaw obywatelskich, wolontariatu i edukacji obywatelskiej, które – odpowiednio ukierunkowane – mogą w przyszłości stać się filarem zrównoważonego rozwoju społecznego.

Spotkanie fokusowe z przedstawicielami branży turystycznej zgromadziło reprezentantów różnych segmentów lokalnego rynku – od właścicieli małych obiektów agroturystycznych, przez prowadzących pensjonaty i pokoje gościnne, po przedstawicieli większych hoteli, atrakcji turystycznych i punktów gastronomicznych. Grupa ta stanowi jeden z kluczowych sektorów gospodarczych Gminy Podgórzyn, a jej rozwój w sposób bezpośredni przekłada się na dochody mieszkańców, postrzeganie gminy jako destynacji turystycznej oraz jej ogólny wizerunek w regionie karkonoskim.

Uczestnicy warsztatu już na początku rozmowy wyraźnie wskazali, że największym atutem gminy jest **jej położenie geograficzne i krajobrazowe**. Podkreślano, że usytuowanie Podgórzyna między Karpaczem a Jelenią Górą czyni go naturalnym łącznikiem między dwoma silnymi ośrodkami turystycznymi, jednocześnie pozwalając zachować kameralność, ciszę i autentyczny karkonoski charakter. Takie położenie daje gminie unikalne możliwości – może pełnić funkcję spokojnej bazy wypadowej dla odwiedzających cały region, a jednocześnie oferować własne, oryginalne atrakcje. Dodatkowym atutem jest bliskość granicy z Czechami i Niemcami, co przedsiębiorcy oceniali jako potencjał do rozwoju **współpracy transgranicznej** oraz tworzenia produktów turystycznych o wymiarze międzynarodowym.

Wysoko oceniano także **walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy** – lasy, góry, wodospady, punkty widokowe, zróżnicowaną rzeźbę terenu i liczne szlaki turystyczne. Przyroda jest nie tylko głównym zasobem, ale i częścią tożsamości Podgórzyna – fundamentem, wokół którego rozwija się oferta turystyczna i rekreacyjna. Wielu przedsiębiorców podkreślało, że to właśnie przyroda „sprzedaje się sama”, jednak wymaga mądrego zarządzania, ochrony i równowagi między dostępnością a zachowaniem dziedzictwa środowiskowego. W tym kontekście pojawiały się postulaty opracowania lub wdrożenia **uchwały krajobrazowej**, która pozwoliłaby lepiej chronić przestrzeń i ograniczyć wizualny chaos reklamowy.

Wskazując **miejsca i atrakcje** stanowiące o sile gminy, uczestnicy wymieniali m.in. Ogród Japoński w Przesiece, Wodospad Podgórznej, Zamek Henryka w Stanisławowie, Kościół św. Anny, Stare Remizy, a także inicjatywy o charakterze kulturowym, jak *Lapońska Wioska*. Wskazywano również na potrzebę dalszego promowania **lokalnych produktów i tradycji**, które mogą stanowić o rozpoznawalności regionu. W tym kontekście wymieniono *haft zachętmiński* – cenny element niematerialnego dziedzictwa gminy – oraz *pierogi podgórzyńskie*, które według uczestników są ciekawym symbolem lokalności, choć nikt z obecnych nie potrafił wskazać miejsca, w którym można by ich rzeczywiście spróbować. Ten pozornie drobny szczegół stał się punktem dyskusji o potrzebie **spójnego systemu lokalnej marki**, w którym produkty regionalne byłyby dostępne, rozpoznawalne i powiązane z tożsamością gminy.

Podczas dyskusji o **wydarzeniach** organizowanych na terenie gminy, przedsiębiorcy wskazali szereg imprez, które postrzegają jako kluczowe dla budowania rozpoznawalności Podgórzyna. Wymieniano m.in. *Smaki Karkonoszy*, *Bieg Iceman*, *Przejsie Kotliny Jeleniogórskiej*, *Maraton Chojnik*, *Rajd Izersko-Karkonoski*, *Enduro Road*, a także *Gitarę i...* – wydarzenie muzyczne, które ich zdaniem doskonale łączy w sobie kulturę, integrację i lokalną tożsamość. Wydarzenia te są nie tylko atrakcją dla turystów, lecz także ważnym czynnikiem integrującym społeczność lokalną, wzmacniającym relacje między mieszkańcami i branżą turystyczną.

W dalszej części rozmowy uczestnicy wskazywali na szereg **barier rozwojowych**, które utrudniają prowadzenie działalności gospodarczej i hamują potencjał turystyczny gminy. Najczęściej powtarzającym się wątkiem był **zły stan dróg i brak chodników**, a także niewystarczająca sieć ścieżek rowerowych i pieszych. Wskazywano, że fatalna jakość nawierzchni i brak infrastruktury drogowej w niektórych rejonach wpływa nie tylko na bezpieczeństwo, ale też na wizerunek gminy w oczach odwiedzających – „czas na drogi” było jednym z najczęściej powtarzanych haseł. Apelowano o powstanie kompleksowego „planu mobilności” w gminie. Podkreślano niewykorzystany potencjał nowej inwestycji w postaci nowej stacji kolejowej w Miłkowie. Do tego dochodzą braki w sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, a także problemy z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków w Marczycach. Przedsiębiorcy podkreślali, że kwestie infrastrukturalne stanowią obecnie największe wyzwanie, a ich rozwiązanie powinno być priorytetem strategicznym samorządu. Zwracano również uwagę na problem zbyt intensywnej gospodarki leśnej przy użyciu ciężkiego sprzętu, na którą narzekają klienci branży turystycznej, oraz na pogarszający się poziom estetyki miejscowości, w tym na „paskudne elewacje”.

Silnie wybrzmiewał także problem **niewystarczającego systemu informacji turystycznej** i słabego oznakowania szlaków. Wielu przedsiębiorców wskazywało, że brakuje spójnych tablic informacyjnych, map, oznaczeń tras, punktów postojowych i parkingów. Turyści często mają trudność w dotarciu do atrakcji, a brak jednolitego systemu informacji powoduje dezorientację i zniechęcenie. Jednocześnie uczestnicy zwracali uwagę na potrzebę stworzenia bardziej nowoczesnych narzędzi promocji – aplikacji mobilnych, interaktywnych map, czy systemu rekomendacji online, które integrowałyby ofertę turystyczną gminy i regionu.

W rozmowie dotyczącej **relacji między mieszkańcami a turystami** pojawił się wątek napięć społecznych wynikających z rozwoju sektora turystycznego. Przedsiębiorcy podkreślali, że wzrost liczby inwestycji w apartamenty i domki turystyczne budzi emocje wśród mieszkańców i bywa postrzegany jako zagrożenie dla spokoju i charakteru miejscowości. Wielokrotnie powtarzano potrzebę znalezienia równowagi między rozwojem gospodarczym a ochroną jakości życia mieszkańców. Dyskusja prowadziła do konkluzji, że **zrównoważony rozwój turystyki** powinien opierać się na dialogu, transparentności i świadomym planowaniu przestrzennym, tak by uniknąć chaosu urbanistycznego i nadmiernej presji inwestycyjnej. Poruszono problem przeinwestowania turystycznego w postaci budowy zbyt dużych kompleksów hoteli oraz masowej realizacji domków na wynajem – jako inwestycji uciążliwych i wymagających znacznych nakładów infrastrukturalnych.

W części dotyczącej **postrzegania gminy przez innych** uczestnicy zostali zaproszeni do refleksji nad tym, co – ich zdaniem – mówią o Podgórzynie przyjezdni, zwłaszcza mieszkańcy Wrocławia. Odpowiedzi w stylu „Boże, jak tu pięknie”, „odgłosy przyrody”, „domek w Karkonoszach” wskazują, że sami przedsiębiorcy widzą gminę jako miejsce, które w oczach turystów urzeka naturą, spokojem i autentycznością. Jednocześnie pojawiały się zdania typu „nie można pospacerować nad Zalewem Sosnówka” czy „czas na drogi”, co sugeruje, że w powszechnym odczuciu te właśnie braki infrastrukturalne są najbardziej zauważalne i mogą osłabiać pozytywne wrażenie z pobytu. Warto zaznaczyć, że takie wypowiedzi są projekcją własnych ocen uczestników – wskazują nie tyle na faktyczne opinie przyjezdnych, ile na te aspekty, które branża sama uznaje za najbardziej widoczne i wymagające poprawy.

W końcowej fazie spotkania uczestnicy zastanawiali się nad tym, **co mogą wnieść od siebie do rozwoju gminy**. Wymieniano m.in. wzajemne rekomendacje wśród przedsiębiorców (tzw. „pocztę pantoflową”), promocję gminy i jej atrakcji, organizację wydarzeń, współpracę z samorządem w zakresie informacji turystycznej oraz wspólne działania na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu.

Wielu uczestników zwracało uwagę, że sektor turystyczny w Podgórzynie posiada silny kapitał społeczny – lokalne środowisko jest zróżnicowane, ale zdolne do współpracy, o ile otrzyma jasny sygnał i wsparcie organizacyjne ze strony gminy.

Podsumowując, przedsiębiorcy sformułowali szereg **konkretnych rekomendacji**:

- rozbudowa i modernizacja ścieżek pieszo-rowerowych,
- poprawa estetyki przestrzeni publicznej poprzez eliminację banerów i reklam,
- wprowadzenie uchwały krajobrazowej,
- wzmocnienie oznakowania i informacji turystycznej,
- edukacja ekologiczna turystów,
- wspólna promocja gminy i jej oferty noclegowej w spójnym systemie informacji,
- powstanie kompleksowego planu mobilności w gminie,
- oraz rozwój lokalnej marki obejmującej produkty regionalne, wydarzenia i miejsca.

Z dyskusji wyłania się obraz środowiska przedsiębiorców jako grupy **świadomej potencjału i barier rozwojowych**, gotowej do dialogu i współodpowiedzialności. Uczestnicy podkreślali, że Gmina Podgórzyn posiada wszystkie niezbędne atuty, by stać się nowoczesną, rozpoznawalną destynacją turystyczną – warunkiem jest jednak inwestycja w infrastrukturę, lepsza koordynacja działań promocyjnych oraz konsekwentne budowanie marki opartej na autentyczności, jakości i równowadze między turystyką a lokalnym życiem społecznym.

Liderzy społeczni, organizacje pozarządowe, mieszkańcy

Spotkanie z liderami społecznymi i mieszkańcami Gminy Podgórzyn zgromadziło szerokie grono uczestników reprezentujących różne środowiska i perspektywy. Wśród obecnych znaleźli się przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych, sołectw, a także reprezentanci Lasów Państwowych, Karkonoskiego Parku Narodowego, instytucji kultury, oświaty oraz lokalni społecznicy. Grupa ta odznaczała się dużą świadomością kontekstu rozwojowego gminy i potrafiła w sposób zrównoważony łączyć refleksję nad codziennością mieszkańców z szerszym spojrzeniem na kierunki rozwoju, relacje przestrzenne i środowiskowe.

Wśród **najczęściej wymienianych atutów** uczestnicy wskazywali przede wszystkim na **unikalne położenie i walory przyrodnicze gminy**. Podgórzyn, położony między Jelenią Górą a Karpaczem, postrzegany jest jako miejsce łączące cechy przestrzeni spokojnej i kameralnej z potencjałem turystycznym typowym dla regionów karkonoskich. Wskazywano, że lokalizacja ta stanowi jeden z najważniejszych czynników konkurencyjnych – umożliwia zarówno rozwój turystyki opartej na bliskości natury, jak i utrzymanie jakości życia mieszkańców.

Wielokrotnie pojawiał się wątek **krajobrazu i przyrody** – terenów zielonych, lasów, szlaków, punktów widokowych oraz charakterystycznych elementów środowiska przyrodniczego, takich jak zalew, stawy czy gniazda bocianów. Dla mieszkańców przyroda nie jest jedynie tłem życia, lecz kluczowym elementem tożsamości lokalnej. Wskazywano, że kontakt z naturą, czyste powietrze, dźwięki przyrody i brak wielkomiejskiego zgiełku to wartości, które stanowią o wyjątkowości gminy i decydują o jego atrakcyjności zarówno dla turystów, jak i dla osób poszukujących miejsca do życia.

Istotnym elementem rozmowy była również **rola mieszkańców**. Uczestnicy warsztatu podkreślali, że siłą gminy jest jej społeczność – aktywna, różnorodna i coraz bardziej świadoma wspólnego dobra. Zwracano uwagę na znaczenie lokalnych liderów, społeczników, sółtysów, członków KGW i druhów OSP, którzy stanowią trzon życia społecznego w poszczególnych miejscowościach. Wskazywano także, że dużym potencjałem rozwojowym jest młodzież – uczniowie i młodzi mieszkańcy gminy, którzy wnoszą nową energię, pomysły i gotowość do działania, pod warunkiem stworzenia im odpowiednich przestrzeni i możliwości rozwoju.

Lista miejsc ważnych dla mieszkańców wymienianych przez uczestników była wyjątkowo obszerna i różnorodna, co pokazuje, jak szerokie i głębokie jest poczucie lokalnego dziedzictwa. Wśród wymienionych lokalizacji znalazły się zarówno punkty o znaczeniu historycznym i kulturowym – takie jak **Zamek Henryka, kaplica św. Anny, kościoły, gniazdo bocianie w Podgórzynie, cmentarz w Borowicach, Przetęcz Różyckiego w Zachełmiu, Ananda Marga w Głębocku czy pałace** – jak i miejsca o walorach przyrodniczo-rekreacyjnych, m.in. **Zalew Sosnówka, Góra Witosza, Wodospad Podgórnej, Stawy Podgórzyńskie, Ogród Japoński, czy Przetęcz Karkonoska i główny szlak sudecki**. Zwracano też uwagę na mniej oczywiste walory budujące lokalną specyfikę, takie jak **rozproszona zabudowa górskich wsi**, a nawet charakterystyczne kamienne murki dzielące łąki w Borowicach.

Zwracano również uwagę na potrzebę ochrony i rewitalizacji obiektów przemysłowych i gospodarczych, takich jak dawne **stare remizy, siedziby stowarzyszeń, czy schronisko „Odrodzenie”**, które zdaniem uczestników mogą zyskać nowe funkcje – edukacyjne, kulturalne lub społeczne. Wskazano także, że elementem wyróżniającym gminę jest **szklarski szlak sudecki**, który – przy odpowiedniej promocji – może stać się jednym z filarów tożsamości lokalnej i rozwoju turystyki tematycznej.

Liderzy społeczni zwrócili uwagę na bogaty kalendarz lokalnych **wydarzeń cyklicznych**, które łączą funkcję integracyjną, promocyjną i edukacyjną. Wśród najważniejszych wymieniano: *Bieg Icemana, Rajd Izersko-Karkonoski, Rajd Granica, Przejście Kotliny Jeleniogórskiej, Bike Maraton, Tour de Pologne, Gitarę i...*, wydarzenia w *Kalevali*, a także *Festiwal Kultury Neohumanistycznej* i lokalne *festyny parafialne i odpusty św. Anny*. Wydarzenia te tworzą spójną mozaikę aktywności, w której spotykają się sport, muzyka, kultura i tradycja. W opinii uczestników to właśnie dzięki nim gmina pozostaje żywa i atrakcyjna przez cały rok, a jednocześnie buduje swoją rozpoznawalność w regionie i poza nim.

Jednym z najczęściej powtarzanych wątków był **zły stan dróg i chodników**, a także **brak infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i niewydolność oczyszczalni ścieków**. Wskazywano, że mimo postępujących inwestycji, wiele sołectw wciąż zmagają się z problemami podstawowej infrastruktury, co ogranicza jakość życia mieszkańców, jak i atrakcyjność turystyczną. Brak regularnej komunikacji publicznej utrudnia codzienne funkcjonowanie, a słabe połączenia z Jelenią Górą i Karpaczem powodują, że gmina bywa postrzegana jako „piękna, ale trudno dostępna”.

Poważnym wyzwaniem, które wybrzmiało w dyskusji, jest **niekontrolowana zabudowa i brak spójnej polityki przestrzennej**. Uczestnicy wyrażali obawy przed nadmiernym dogęszczaniem zabudowy i przekształcaniem terenów wiejskich w obszary o charakterze quasi-miejskim. Wskazywano, że intensyfikacja zabudowy letniskowej, powstawanie licznych apartamentów i domków turystycznych prowadzi do degradacji krajobrazu i zwiększa napięcia społeczne. Zwracano również uwagę na problem **intensywnej gospodarki leśnej**, której skutkiem jest zubożenie krajobrazu i utrata walorów przyrodniczych.

W kontekście przestrzennym i estetycznym pojawił się również wątek **braku jednolitych wzorców architektonicznych**. Mieszkańcy postulowali opracowanie katalogu dobrych praktyk, który pomógłby zachować tradycyjny charakter zabudowy karkonoskiej, unikając chaosu wizualnego i przypadkowości w projektowaniu nowych inwestycji.

Ważnym elementem rozmowy była refleksja nad **relacjami społecznymi i poziomem zaufania**. Uczestnicy podkreślali, że rozwój gminy powinien opierać się na partnerskiej współpracy między mieszkańcami, samorządem i instytucjami. Pojawiły się postulaty tworzenia przestrzeni do dialogu i współdecydowania – spotkań konsultacyjnych, grup roboczych, forów sołectkich i konsultacji tematycznych. Wskazywano, że mieszkańcy często dysponują cenną wiedzą o potrzebach lokalnych, ale brakuje im możliwości, by tę wiedzę przekazać i wykorzystać w procesach planistycznych.

Wśród oczekiwań wobec przyszłości dominowały postulaty związane z **równoważeniem interesów turystów i mieszkańców**. Uczestnicy zgodnie stwierdzili, że rozwój turystyki nie może odbywać się kosztem spokoju, bezpieczeństwa i jakości życia lokalnej społeczności. Proponowano promowanie **turystyki ekskluzywnej i jakościowej**, opartej na ciszy, przyrodzie i kulturze, zamiast masowej oferty. Pojawiły się również propozycje większej **dywersyfikacji gospodarki** w gminie, poprzez rozwinięcie nie tylko turystyki, ale też np. nieuciążliwej produkcji.

Za kluczowe uznano również **wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej**, zarówno wewnątrz gminy (między szkołami, OSP, KGW, sołectwami, stowarzyszeniami), jak i z partnerami zewnętrznymi – sąsiednimi samorządami, Karkonoskim Parkiem Narodowym, czy partnerami zagranicznymi w ramach współpracy transgranicznej.

Podsumowując, liderzy społeczni i mieszkańcy postrzegają Gminę Podgórzyń jako miejsce o ogromnym potencjale krajobrazowym, kulturowym i społecznym, którego dalszy rozwój wymaga **zintegrowanego podejścia** – łączenia troski o przestrzeń z aktywizacją mieszkańców, rozwoju turystyki z ochroną przyrody oraz zachowania tradycji z otwartością na nowoczesność. Gmina jawi się w ich oczach jako przestrzeń autentyczna, gościnna i pełna wartości, lecz potrzebująca konsekwentnego zarządzania i długofalowej wizji rozwoju, opartej na dialogu i wspólnym poczuciu odpowiedzialności za miejsce, w którym żyją.

Seniorzy

Spotkanie z przedstawicielami środowisk senioralnych, w tym członkami Rady Seniorów, lokalnych organizacji społecznych oraz osobami prowadzącymi inicjatywy na rzecz osób starszych, miało szczególny charakter. Oprócz wymiaru badawczego, stało się ono również przestrzenią **integracji i wymiany doświadczeń** między osobami, które wcześniej działały niezależnie od siebie. Spotkanie ujawniło wysoki poziom zaangażowania obywatelskiego, głębokie przywiązanie do gminy oraz świadomość znaczenia dziedzictwa lokalnego jako czynnika wpływającego zarówno na jakość życia, jak i na kierunki rozwoju społeczno-kulturowego Podgórzyń.

Wśród najczęściej wymienianych atutów gminy seniorzy wskazywali przede wszystkim **walory krajobrazowo-przyrodnicze**, które stanowią nie tylko element tożsamości, ale również realną wartość sprzyjającą zdrowiu i dobremu samopoczuciu mieszkańców. Położenie gminy w sercu Karkonoszy, w otoczeniu lasów, jezior i stawów, tworzy wyjątkowe warunki do rekreacji, spacerów

i codziennego kontaktu z naturą. W opinii uczestników to właśnie czyste powietrze, cisza, widoki i harmonia krajobrazu sprawiają, że Podgórzyn jest miejscem, które „dobrze się czuje” – zarówno fizycznie, jak i emocjonalnie.

Wskazywano także na **dogodne położenie komunikacyjne** – pomiędzy Jelenią Górą a Karpaczem – które daje mieszkańcom dostęp do usług, edukacji i kultury, jednocześnie zachowując spokojny, kameralny charakter gminy. Seniorzy podkreślali, że to równowaga pomiędzy bliskością dużych ośrodków a zachowaniem małomiasteczkowego klimatu stanowi o wyjątkowości Podgórzyna.

Wśród istotnych walorów wymieniano również **infrastrukturę społeczną i usługową**, na którą składają się ośrodki zdrowia, biblioteka, świetlice wiejskie, boiska sportowe czy siłownie zewnętrzne. Te miejsca – często tworzone lub modernizowane w ostatnich latach – są w ocenie seniorów fundamentem budowania więzi międzyludzkich. Wskazywano także na **pozytywną rolę kolei w Miłkowie**, umożliwiającej osobom starszym większą mobilność i niezależność w codziennym funkcjonowaniu.

Nie bez znaczenia była również rola **miejsz i obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym** – takich jak Zamek Henryka, kaplica św. Anny, Góra Witosza, Ogród Japoński, Stawy Podgórzyńskie, Zalew Sosnówka czy schroniska w Przesiece. Dla uczestników są to nie tylko atrakcje turystyczne, lecz również elementy lokalnej pamięci i miejscowe punkty tożsamości, z którymi wiążą się wspomnienia i rodzinne historie.

Podkreślano również znaczenie **mieszkańców – ludzi aktywnych, życzliwych, gotowych do współpracy**. Seniorzy wielokrotnie mówili o rosnącej liczbie osób, które w wieku emerytalnym podejmują nowe działania, włączają się w życie społeczności, a dzięki doświadczeniu i wiedzy stają się ważnym wsparciem dla młodszych pokoleń. Zwracano uwagę, że to właśnie aktywność obywatelska – w połączeniu z troską o wspólne dobro – stanowi jeden z największych zasobów rozwojowych gminy.

Niektórzy uczestnicy zwracali uwagę na **niewykorzystany jeszcze potencjał gminy** – zarówno w zakresie walorów przyrodniczych, jak i kulturowych. Wskazywano, że gmina mogłaby silniej budować swoją rozpoznawalność poprzez odwołanie się do unikalnego dziedzictwa regionu, tradycji karkonoskich, lokalnych smaków, legend i rzemiosła.

Seniorzy z dużą dumą wymieniali **lokalne produkty kulinarne i wydarzenia**, które w ich opinii współtworzą tożsamość gminy i przyczyniają się do integracji społeczności. Wśród produktów wskazywano m.in. **pierogi podgórzyńskie, rogaliki z jagodą karkonoską, nalewki lokalne (pigwowa, dereń, wiśniowa)**, a także **Likier Karkonoski** – charakterystyczne elementy lokalnej kuchni, które stanowią nośnik tradycji i smaków regionu. Wspominano również o **hafcie zachętmińskim**, postrzeganym jako cenny element niematerialnego dziedzictwa kulturowego, który zasługuje na odtworzenie i popularyzację. Jednocześnie zwracano uwagę, że część z tych produktów funkcjonuje obecnie głównie symbolicznie – brakuje jasnych informacji, gdzie można je nabyć lub ich spróbować, co wskazuje na potrzebę rozwoju spójnej koncepcji **marki lokalnej Gminy Podgórzyn**.

W kontekście wydarzeń społecznych i kulturalnych uczestnicy wskazywali m.in. **festiwal „Smaki Karkonoszy”**, spotkanie muzyczne **„Gitarą i...”**, **Bieg Icemana**, **festyn świętojański w Marczykach**, a także **apel poległych w Borowicach**. W opinii seniorów tego rodzaju inicjatywy nie tylko integrują społeczność, ale również wzmacniają międzypokoleniowe więzi i budują pozytywny wizerunek gminy jako miejsca aktywnego, otwartego i pielęgnującego tradycję.

Szczególną uwagę zwrócono na wątek **zielarstwa i tradycji karkonoskich laborantów**, którzy przez wieki tworzyli unikalne zjawisko kulturowe łączące elementy medycyny ludowej, przyrodniczej wiedzy o ziołach i lokalnego rzemiosła. W świadomości seniorów laboranci są symbolem mądrości opartej na naturze, ale też zaradności, przedsiębiorczości i głębokiego związku człowieka z otaczającym światem. Uczestnicy podkreślali, że ta tradycja stanowi **niezwykle cenny potencjał kulturowy i edukacyjny**, który można rozwijać poprzez warsztaty zielarskie, ścieżki tematyczne, działania muzealne czy programy zdrowotno-rekreacyjne. Ich zdaniem laboranci mogliby stać się jednym z filarów współczesnej narracji o gminie – łącząc historię z nowoczesnością, kulturę z ekologią i turystyką.

Wśród najczęściej powtarzanych problemów seniorzy wskazywali przede wszystkim kwestie **infrastrukturalne**. Głównym tematem była **zła jakość dróg i chodników**, utrudniająca poruszanie się osobom starszym i ograniczająca mobilność mieszkańców. Wymieniano także **niewystarczającą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną i problemy z oczyszczalnią ścieków** – w tym nieprzyjemne zapachy, zanieczyszczenia rowów i cieków wodnych oraz niedobory wody w niektórych sołectwach. Zwracano uwagę, że są to problemy o charakterze systemowym, które wymagają planowych inwestycji i współpracy międzyinstytucjonalnej.

Drugim ważnym wątkiem była **utrata walorów krajobrazowych i przyrodniczych**. Seniorzy wyrażali niepokój związany z wycinką lasów, intensywną gospodarką leśną, niszczeniem szlaków turystycznych i nieuporządkowanym rozwojem zabudowy. Pojawiały się głosy, że w niektórych miejscowościach gmina staje się „zabetonowana”, co zagraża jej wyjątkowemu charakterowi i przyczynia się do zanikania zieleni. Problem ten łączono również z **brakiem planów zagospodarowania przestrzennego** oraz zbyt dużą liczbą inwestycji o charakterze turystyczno-apartamentowym.

Seniorzy zwracali też uwagę na **pustostany i niewykorzystane obiekty hotelarskie**, które mogłyby pełnić funkcje społeczne – np. klubów seniora, ośrodków aktywności lokalnej czy mieszkań wspomaganych. Wskazywano również na **brak ścieżek pieszo-rowerowych**, które nie tylko poprawiłyby mobilność, ale także bezpieczeństwo i jakość życia osób starszych.

Ciekawym wątkiem była refleksja na temat tego, jak gmina postrzegana jest – w przekonaniu mieszkańców – przez osoby z zewnątrz, zwłaszcza mieszkańców Wrocławia. Seniorzy przypisywali im opinie typu: „piękne krajobrazy”, „czyste powietrze”, „blisko Czech”, „spokojnie i taniej niż w Karpaczu”. Wskazywano, że przyjezdni doceniają naturalność gminy, autentyczność i walory przyrodnicze, ale jednocześnie mogą dostrzegać problemy z komunikacją, brak ścieżek rowerowych, czy niedostateczne oznakowanie szlaków.

Jak podkreślali uczestnicy, te wyobrażenia „zewnątrznego spojrzenia” są w rzeczywistości **projekcją własnych opinii mieszkańców**, którzy dostrzegają zarówno mocne strony gminy, jak i obszary wymagające poprawy. Dla seniorów szczególnie istotne było to, że gmina jest postrzegana jako miejsce czyste, ciche i przyjazne, ale potrzebujące dalszego uporządkowania przestrzeni i infrastruktury.

Z dyskusji z seniorami wyłania się obraz gminy o **wysokim kapitale społecznym, silnym poczuciu wspólnoty i głębokim związku z przyrodą**. Seniorzy postrzegają Podgórzyn jako miejsce o ogromnym potencjale, w którym tradycja, przyroda i codzienność mieszkańców tworzą spójną całość. Jednocześnie wskazują na konieczność ochrony tego dziedzictwa przed nadmierną urbanizacją i utratą charakteru.

Uczestnicy podkreślali, że rozwój gminy powinien iść w kierunku **równoważenia funkcji turystycznych i społecznych**, z poszanowaniem lokalnego krajobrazu i potrzeb mieszkańców. W opinii seniorów, przyszłość Podgórzyna powinna opierać się na połączeniu **dziedzictwa kulturowego (w tym tradycji laboranckiej i karkonoskiej zielarki)** z nowoczesnym podejściem do usług społecznych, turystyki i zdrowia publicznego.

Seniorzy deklarowali gotowość do współdziałania, aktywnego uczestnictwa w procesach konsultacyjnych i włączania swojego doświadczenia w planowanie działań na rzecz gminy. Jak podkreślali, **Podgórzyn ma wszystkie predyspozycje, by stać się miejscem przyjaznym ludziom w każdym wieku – gminą aktywnych, świadomych i zaangażowanych mieszkańców.**

Przedsiębiorcy – bez wskazania branży

Spotkanie z lokalnymi przedsiębiorcami miało charakter konstruktywnej dyskusji o atutach gminy oraz o tym, jak rozumiany jest rozwój – zwłaszcza w kontekście jego równowagi i zgodności z potrzebami mieszkańców. Uczestnikami byli przedstawiciele różnych branż: turystycznej, budowlanej, produkcyjnej, usługowej i handlowej. Rozmowa pokazała, że lokalne środowisko gospodarcze jest świadome zarówno potencjałów Podgórzyna, jak i ryzyk wynikających z nadmiernego lub nieuporządkowanego rozwoju.

Wśród kluczowych atutów gminy przedsiębiorcy wskazywali **położenie geograficzne** – między Karpaczem, Szklarską Porębą a Jelenią Górą – oraz **małowniczy krajobraz**, będący nie tylko elementem tożsamości, ale również czynnikiem przyciągającym turystów i nowych mieszkańców. Zwracano uwagę na atrakcyjność panoramy gór, walory przyrodnicze i klimat, które budują wizerunek gminy jako miejsca spokojnego, a jednocześnie dobrze skomunikowanego z większymi ośrodkami. Jako atut wymieniono też dostępność surowców, takich jak np. drewno.

Podkreślano również **położenie przy granicy z Czechami**, które stanowi potencjalny impuls dla rozwoju współpracy gospodarczej i turystyki transgranicznej. Wskazywano, że takie położenie sprzyja tworzeniu ofert łączących walory przyrodnicze z produktami regionalnymi i usługami rekreacyjnymi.

Wielokrotnie powracał także wątek **potencjału ludzkiego** – przedsiębiorcy określali mieszkańców jako pracowitych, zaradnych i odpornych na trudności. W ich opinii to właśnie lokalna społeczność, jej cierpliwość, kreatywność i zdolność do adaptacji są jednym z najważniejszych zasobów gminy. Uczestnicy zauważali, że mimo wyzwań infrastrukturalnych, Podgórzyn jest miejscem, w którym panuje atmosfera wzajemnego zaufania i zrozumienia, sprzyjająca współpracy i podejmowaniu inicjatyw. Problemem jest natomiast uciążliwy dla pracodawców odpływ pracowników za granicę.

Centralnym tematem spotkania była refleksja nad tym, **czym jest zrównoważony rozwój** i jak powinien być realizowany w kontekście gminy Podgórzyna. Uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie przejawów „dobrego” i „złego” rozwoju.

Wśród elementów, które uczestnicy uznali za **przejawy pożądanego, zrównoważonego rozwoju**, znalazły się kwestie dotyczące jakości infrastruktury oraz ładu przestrzennego. Przedsiębiorcy podkreślali, że w gminie powinny powstać **dobre drogi, chodniki i ścieżki rowerowe**, zapewniające bezpieczeństwo i dostępność komunikacyjną. Wskazywali także na potrzebę

rozwijania kultury jazdy i podnoszenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, co ich zdaniem wpływa na ogólne poczucie porządku i komfortu życia.

Ważnym kierunkiem rozwoju powinna być – w ich opinii – **racjonalna i sprawiedliwa infrastruktura techniczna**, dostosowana do realnych potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, uwzględniająca ograniczenia tonażowe dróg i uwarunkowania środowiskowe. Wskazywano również na potrzebę **zabezpieczenia przestrzeni dla działalności gospodarczej niezwiązanej z turystyką** – np. dla usług, drobnego rzemiosła, produkcji lokalnej i magazynów. Takie rozwiązanie miałyby przeciwdziałać nadmiernej dominacji branży turystycznej w strukturze gospodarki gminy. Uczestnicy zwracali też uwagę na konieczność **tworzenia miejsc parkingowych** w sposób uporządkowany i planowy, z poszanowaniem krajobrazu i estetyki przestrzeni publicznej.

Po stronie zjawisk negatywnych przedsiębiorcy wskazywali przede wszystkim te procesy, które mogłyby prowadzić do utraty równowagi i charakteru gminy. Pojawiały się jednoznaczne głosy sprzeciwu wobec **jednokierunkowego, turystycznego modelu rozwoju**, który zdominował niektóre sąsiednie miejscowości. Jak podkreślano: „*nie chcemy być drugim Karpaczem*”.

Zwracano uwagę na ryzyko **nadmiernej urbanizacji** i powstawania dużych inwestycji hotelowych, które nie są dostosowane do skali i charakteru miejscowości. Wskazywano, że gmina powinna dopuścić rozwój turystyki, ale **na jasnych zasadach** – z poszanowaniem krajobrazu, infrastruktury i potrzeb mieszkańców. W tym kontekście pojawił się postulat wyznaczenia **granicy rozwoju turystycznego**, która pozwoli uniknąć konfliktów przestrzennych i zachować ład estetyczny.

Dla wielu przedsiębiorców kluczowe było także zachowanie **równowagi interesów** między gospodarką a codziennym życiem mieszkańców. W ich opinii gmina powinna rozwijać się w sposób, który nie ogranicza komfortu życia, ale jednocześnie tworzy warunki dla działalności gospodarczej. Uczestnicy zwracali uwagę, że niekontrolowany napływ inwestycji może zwiększyć presję na środowisko, podnieść koszty życia i spowodować utratę lokalnej tożsamości.

Dyskusja pokazała, że lokalni przedsiębiorcy postrzegają zrównoważony rozwój nie tylko jako hasło, lecz jako realną potrzebę – **łączenia rozwoju infrastrukturalnego z poszanowaniem środowiska, planowania przestrzennego z odpowiedzialnością społeczną oraz wzrostu gospodarczego z jakością życia**.

W ich opinii przyszłość gminy powinna opierać się na świadomym gospodarowaniu przestrzenią, wspieraniu lokalnych inicjatyw gospodarczych oraz utrzymaniu równowagi pomiędzy funkcją mieszkaniową, turystyczną i innymi sektorami gospodarki. Uczestnicy podkreślali, że rozwój musi być „dla ludzi” – z poszanowaniem ich potrzeb i wartości, które sprawiają, że Podgórzyn pozostaje miejscem wyjątkowym w regionie.

Radni gminy

Spotkanie z radnymi Gminy Podgórzyn miało odmienny charakter od pozostałych konsultacji tematycznych. Rozpoczęło się od wprowadzenia o charakterze informacyjno-analitycznym, podczas którego omówiono **założenia formalne i prawne strategii rozwoju gminy**, jej powiązania z dokumentami wyższego rzędu, w tym ze strategią województwa dolnośląskiego oraz dokumentami planistycznymi w obszarze zagospodarowania przestrzennego. Część

wprowadzająca miała na celu ujednolicenie wiedzy uczestników w zakresie znaczenia dokumentu strategicznego, jego roli w procesach inwestycyjnych oraz w planowaniu przestrzennym.

Po części wprowadzającej radni zostali poproszeni o wskazanie najważniejszych **atutów i barier rozwojowych gminy**, rozumianych zarówno jako szanse, jak i ograniczenia dla długofalowego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wśród najczęściej wymienianych **atutów** radni wskazywali przede wszystkim **położenie geograficzne i krajobrazowe gminy** – w bezpośrednim sąsiedztwie Karkonoszy i Karkonoskiego Parku Narodowego. W opinii uczestników to właśnie ten element determinuje charakter gminy i stanowi jej główny potencjał rozwojowy. Położenie pomiędzy Jelenią Górą, Karpaczem i Szklarską Porębą sprawia, że Podgórzyn jest naturalnym miejscem odpoczynku, alternatywą dla intensywnie zurbanizowanych ośrodków turystycznych. Radni podkreślali, że gmina powinna budować swoją tożsamość wokół idei „**miejsca wytchnienia**” – spokojnego, zielonego, oferującego kontakt z naturą, ale pozbawionego nadmiernego natężenia ruchu turystycznego.

Zwracano uwagę na rozwiniętą **infrastrukturę w części sołectw**, w tym dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej, dróg, szkół czy instytucji kultury, co w ocenie uczestników stanowi solidną podstawę dla dalszego zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie doceniano fakt, że gmina, mimo dynamicznego otoczenia, **nie stała się drugim Karpaczem**, zachowując równowagę pomiędzy turystyką a codziennym życiem mieszkańców.

Radni podkreślali także **różnorodność oferty turystycznej**, obejmującej zarówno aktywny wypoczynek, jak i formy rekreacji oparte na ciszy, spokoju i walorach przyrodniczych. Wskazywano, że to właśnie różnorodność – a nie masowość – stanowi największy potencjał gminy, dając możliwość łączenia funkcji turystycznych, mieszkaniowych i rekreacyjnych. W ocenie uczestników **równowaga ta jest jednym z największych zasobów gminy**, który należy pielęgnować poprzez świadome planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko.

W kontekście tożsamościowym pojawiały się głosy, że **Podgórzyn to gmina turystyczna, ale nie tylko z nazwy** – jej położenie i zasoby naturalne dają realne możliwości generowania zysków z turystyki, przy jednoczesnym zachowaniu jakości życia mieszkańców.

Po stronie **barier** radni wskazywali przede wszystkim kwestie związane z ograniczeniami przestrzennymi i infrastrukturalnymi. Pojawił się wątek **niewystarczającego poziomu infrastruktury technicznej**, szczególnie w mniejszych sołectwach, gdzie wciąż istnieją potrzeby w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej, modernizacji dróg oraz poprawy dostępności komunikacyjnej.

Za jedno z głównych wyzwań uznano również **brak dywersyfikacji gospodarczej** – w opinii uczestników gmina zbyt silnie opiera się na turystyce i usługach, co czyni ją wrażliwą na sezonowość i zmiany koniunkturalne. Radni zwracali uwagę, że potrzebny jest **rozwój pozaturystycznych funkcji gospodarki**, w tym drobnego rzemiosła, przedsiębiorczości lokalnej i nowoczesnych usług.

Wielokrotnie podkreślano też **problem niewystarczającego wykorzystania środków finansowych** i ograniczoną zdolność inwestycyjną gminy, co utrudnia realizację większych projektów infrastrukturalnych. Część uczestników zauważyła, że utrzymanie równowagi

budżetowej przy jednoczesnej presji inwestycyjnej wymaga szczególnej rozwagi i planowania w długiej perspektywie.

Złożonym zagadnieniem, które pojawiało się po obu stronach dyskusji, był **Karkonoski Park Narodowy (KPN)**. Z jednej strony jego obecność postrzegano jako ogromny atut – czynnik kształtujący wizerunek gminy, gwarantujący ochronę środowiska i przyciągający turystów. Z drugiej jednak strony wskazywano na liczne **ograniczenia rozwojowe wynikające z przepisów ochronnych**, utrudniające inwestycje czy rozbudowę infrastruktury. Dyskusja wokół KPN pokazała, że radni dostrzegają potrzebę znalezienia **nowej formuły współpracy z parkiem narodowym**, opartej na partnerstwie, a nie na relacji ograniczeń i kontroli.

W końcowej części spotkania odbyła się dyskusja podsumowująca pięć wcześniejszych konsultacji. Radni zwrócili uwagę na wysoką wartość merytoryczną dotychczasowych spotkań oraz różnorodność opinii płynących z poszczególnych grup. Zgodzono się, że poznanie głosu mieszkańców, przedsiębiorców, liderów społecznych i seniorów pozwala lepiej zrozumieć specyfikę gminy i zidentyfikować obszary, które wymagają szczególnej uwagi przy opracowywaniu strategii.

W konkluzji radni podkreślili, że **kluczowym kierunkiem rozwoju Gminy Podgórzyn powinna być równowaga między ochroną przyrody, rozwojem infrastruktury i dywersyfikacją gospodarczą**. Uczestnicy wskazywali, że przyszłość gminy zależy od umiejętności wykorzystania jej walorów w sposób mądry i długofalowy – tak, by pozostała miejscem przyjaznym mieszkańcom, atrakcyjnym dla odwiedzających i odpornym na zewnętrzne wstrząsy gospodarcze.

Podsumowanie

Proces spotkań konsultacyjnych z różnymi grupami – przedstawicielami branży turystycznej, liderami społecznymi i mieszkańcami, seniorami, przedsiębiorcami oraz radnymi gminy – pozwolił na szerokie spojrzenie na potencjał, wyzwania i kierunki rozwoju Gminy Podgórzyn. Uczestnicy reprezentowali różne środowiska, jednak w toku rozmów wielokrotnie pojawiały się powtarzające się wątki, które można uznać za wspólne punkty odniesienia w myśleniu o przyszłości gminy.

Wspólne wątki i punkty zgody

Najczęściej powtarzającym się motywem była świadomość unikalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy, które stanowią jej największy i najbardziej rozpoznawalny atut. Wszystkie grupy – niezależnie od wieku, branży czy funkcji społecznej – wskazywały, że położenie w sercu Karkonoszy, otoczenie lasów, jezior i gór, a także bliskość większych ośrodków (Jelenia Góra, Karpacz, Szklarska Poręba) tworzą podstawę tożsamości Podgórzyna i jego potencjału rozwojowego. Wspólnym przekonaniem było, że krajobraz, cisza i kontakt z naturą to elementy, które przyciągają zarówno turystów, jak i nowych mieszkańców – dlatego należy je traktować nie tylko jako walor, lecz także jako zasób wymagający ochrony.

Drugim elementem wspólnym był postulat zrównoważonego rozwoju, rozumianego nie jako hasło, lecz jako konieczność zachowania równowagi pomiędzy rozwojem turystyki, inwestycji i ochroną środowiska. Zarówno przedsiębiorcy, radni, jak i liderzy społeczni wskazywali, że niekontrolowany wzrost liczby inwestycji turystycznych, intensywna zabudowa apartamentowa i presja inwestorów zewnętrznych mogą zagrozić długofalowym interesom gminy. W tym sensie

wyraźnie wybrzmiała wspólna refleksja: „nie chcemy być drugim Karpaczem” – Podgórzyn powinien rozwijać się w sposób bardziej spokojny, uporządkowany i zgodny z lokalnym charakterem.

Wszystkie grupy zwracały również uwagę na znaczenie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, dostęp do wody i kanalizacji, komunikacja publiczna – to tematy, które pojawiały się niemal na każdym spotkaniu. Mimo że perspektywy poszczególnych grup różniły się (np. przedsiębiorcy patrzyli na infrastrukturę w kontekście prowadzenia działalności, a seniorzy – w kontekście mobilności i bezpieczeństwa), wnioski były zbieżne: bez poprawy infrastruktury trudno będzie utrzymać jakość życia i atrakcyjność turystyczną gminy.

Kolejnym wspólnym wątkiem była tożsamość gminy jako miejsca spokojnego, przyjaznego i autentycznego. Mieszkańcy, liderzy społeczni i przedsiębiorcy zgodnie wskazywali, że największą wartością Podgórzyna jest jego „ludzki wymiar” – atmosfera, relacje społeczne i otwartość mieszkańców. Uczestnicy mówili o życzliwości, wzajemnym wspieraniu się i cierpliwości wobec zmian. Tego typu opinie potwierdzają, że lokalny kapitał społeczny jest realnym zasobem, który można i należy wykorzystywać w procesach rozwojowych.

Różnice w postrzeganiu gminy

Różnice między grupami ujawniły się głównie w ocenie roli turystyki oraz priorytetów inwestycyjnych.

Przedstawiciele branży turystycznej koncentrowali się na rozwoju oferty i promocji – wskazywali na potrzebę lepszego oznakowania szlaków, rozwinięcia ścieżek pieszo-rowerowych, tworzenia produktów lokalnych (jak pierogi podgórzyńskie, haft zachętmiański czy lokalne nalewki) oraz poprawy estetyki przestrzeni publicznej. Z kolei przedsiębiorcy spoza branży turystycznej akcentowali konieczność dywersyfikacji gospodarki, aby gmina nie opierała się wyłącznie na ruchu turystycznym i sezonowych dochodach. Dla nich priorytetem było tworzenie przestrzeni i warunków do rozwoju usług, rzemiosła i małej produkcji.

Liderzy społeczni i seniorzy mocniej akcentowali aspekt jakości życia mieszkańców – zwracali uwagę na bezpieczeństwo, dostęp do usług zdrowotnych i społecznych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej, estetykę wsi oraz problem komunikacji publicznej. W ich wypowiedziach wyraźnie pobrzmiewało oczekiwanie, że rozwój gospodarczy nie może odbywać się kosztem codziennego komfortu mieszkańców.

Radni, z kolei, patrzyli na rozwój gminy z perspektywy równowagi budżetowej i planowania przestrzennego, podkreślając potrzebę racjonalnego wykorzystania środków oraz harmonizowania interesów różnych grup. Wskazywali na potrzebę wypracowania modelu współpracy z Karkonoskim Parkiem Narodowym, który z jednej strony chroni przyrodę, a z drugiej umożliwia realizację niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych.

Propozycja konsensusu

Analiza wszystkich spotkań wskazuje, że możliwy do przyjęcia konsensus strategiczny mógłby opierać się na trzech filarach, które w różny sposób łączą interesy wszystkich środowisk:

1. **Rozwój w zgodzie z krajobrazem i naturą** – uznanie walorów przyrodniczych za wspólny mianownik wszystkich działań rozwojowych. Oznacza to przyjęcie zasad planowania przestrzennego i architektonicznego, które chronią krajobraz, eliminują chaos

urbanistyczny, minimalizują konflikty przestrzenne i zapewniają estetykę przestrzeni. Taki kierunek odpowiada zarówno przedsiębiorcom, którzy potrzebują ładu i przewidywalności, jak i mieszkańcom ceniącym spokój i naturę.

2. **Zrównoważona dywersyfikacja gospodarki** – utrzymanie turystyki jako głównej funkcji gminy, ale przy jednoczesnym wzmacnianiu pozostałych sektorów: usług lokalnych, rzemiosła, produkcji niskonakładowej i rolnictwa ekologicznego. To rozwiązanie ogranicza sezonowość dochodów i zapewnia stabilność zatrudnienia, odpowiadając na postulaty przedsiębiorców i radnych, a jednocześnie nie stoi w sprzeczności z oczekiwaniami branży turystycznej.
3. **Inwestowanie w infrastrukturę i jakość życia** – rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, poprawa dróg, chodników i komunikacji publicznej oraz tworzenie przestrzeni wspólnych (ścieżki, place, centra wiejskie), które poprawiają codzienne funkcjonowanie mieszkańców i atrakcyjność gminy dla odwiedzających. Ten kierunek odpowiada oczekiwaniom wszystkich grup – łącznie potrzeby mieszkańców, turystów i lokalnego biznesu.

Konkluzja

Zgromadzone wnioski potwierdzają, że Gmina Podgórzyn posiada wyraźną tożsamość i wspólną wizję rozwoju opartą na poszanowaniu natury, odpowiedzialności i równowadze. Mimo różnic w akcentach, wszystkie grupy uczestniczące w konsultacjach wyrażają podobną troskę o przyszłość gminy i świadomość, że jej największą siłą nie są tylko góry, lasy i krajobrazy, lecz ludzie – ich spokój, cierpliwość, inicjatywa i gotowość do współdziałania.